

Fylkesdelplan for Hardangervidda

Korte oppsummeringer fra møter i berørte kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn, januar – mars 2008

Det ble gjennomført en besøksrunde til alle kommunene rundt Hardangervidda, samt sentrale fylkesetater. Hensikten med møterunden var først og fremst at prosjektleder og styringsgruppeleder skulle bli kjent med administrativ og politisk ledelse, samt høre om lokale utfordringer og forventninger knyttet til fylkesdelplanarbeidet.

Nedenfor følger en kort oppsummering fra disse møtene:

Tinn kommune	s. 2
Vinje kommune	s. 3
Rollag kommune	s.4
Nøre og Uvdal kommune	s. 5
Hol kommune	s. 6
Odda kommune	s. 7
Ulvik kommune	s. 8
Ullensvang kommune	s. 9
Eidfjord kommune	s. 10
Buskerud	s. 11
Telemark	s. 12
Hordaland	s. 14

Tinn kommune 14. januar

Til stede:

Fra Tinn: Turid Opedal (varaordfører), Birger Hovden (leder i planutvalget), Dagfinn Jaren (landbrukssjef) og Bjørn Bjørnsen (miljøvernrådgiver)

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal (fylkesvaraordfører og leder i styringsgruppa) og Ellen Korvald (prosjektleder)

Hovedmomenter fra møtet:

- Kommunens forventinger til planarbeidet:
 - At dette blir en både næringsrettet og vernerett plan. Arealene må deles i ulike soner med ulike retningslinjer for bruk av områdene.
 - At planen skal bidra til mer ensartet praksis mellom kommunene ved forvaltning av ulike regelverk
 - At den planen styringsgruppa til slutt legger fram, er så godt forankret og omforent lokalt at den vil bli fulgt opp. Ordfører har en viktig rolle her.
 - At fylkestingene ved sluttbehandling godkjenner planen uten å endre styringsgruppas plan. Hensikt å få en lik plan i alle tre fylker. Ved uenighet må den returneres uten godkjenning for videre bearbeiding i styringsgruppa.
- Arealavgrensning:

Det ble lagt mye arbeid i å trekke grensen ved forrige plan. Trolig er disse omtrent riktige nå også. Men intensjonen i Miljøverndepartementets brev om at denne generasjon plan skal omfatte både bruk og vern (forrige oppfattes mer som en villreinplan) gjør at man bør vurdere om det skal korrigeres noen steder. Kommunen vurderer dette nærmere. Spørreundersøkelse gjennomført for 4-5 år siden kan også gi momenter til behov for korrigerende avplangrensning. Ellen sjekker opp omkring denne undersøkelsen med Asplanviak (Dag Oftung).
- Viktige oppgaver for kommunene i planarbeidet:
 - framskaffe av grunnlagsdata,
 - ha tett dialog med grunneiere og ulike lokale organisasjoner
 - organisere og drive en lokal planprosess for å få fram lokale innspill til fylkesdelplanen. Hvordan dette organiseres, må den enkelte kommune selv avgjøre.
- Prosjektleder ber kommunen oversende:
 - oversikt over alle relevante lag og organisasjoner med interesser på Tinns del av Vidda. Disse er alle aktuelle medlemmer i samarbeidsforumet.
 - gjeldende og relevante kommune(del)planer.
- Noen ønsker fra Tinn kommune:
 - at alle mer formelle brev og henvendelser til kommunen sendes med ordinær postgang, og ikke bare med e-post.
 - prosjektet oppfordres til å bruke og nytte kompetansen på villreinsenteret på Skinnarbu.
- Noen innspill fra styringsgruppeleder/prosjektleder:
 - Gjennomføring: 2008 - hovedfokus på planprogram, utredninger, datainnsamling. 2009 - hovedfokus på planprosesser og utarbeiding av selve planen. 2010 - høringer, bearbeiding og sluttbehandling.
 - Fullfinansiering av prosjektet er fortsatt noe uklar. Styringsgruppa forventer at MD tar ca. 50% av kostnadene.
 - Vi ønsker møte med planutvalget når vi har en skisse til planprogram. Vi kommer tilbake til tidspunkt.

Vinje kommune 15. januar

Til stede:

Fra Vinje: Arne Vinje (ordfører), Hans Kristian Lehmann (rådmann), Lasse Matisen og Dorthe Huitfeldt (fra administrasjonen)

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal (fylkesvaraordfører og leder i styringsgruppa) og Ellen Korvald (prosjektleder)

Hovedmomenter fra møtet:

- Kommunen ønsker en mer offensiv plan enn Hardangervidda Aust-planen. Men de er usikre på hva som er mulig. Hva ligger i MDs formuleringer som *"regjeringen ønsker å medvirke til en satsning på å videreutvikle samarbeidet mellom lokalt og regionalt næringsliv, forvaltning og kunnskapsinstitusjoner med sikte på økt motivasjon basert på lokale fortinn i fjellområdene, bl.a. grønt reiseliv."* Denne problemstillingen bør drøftes på politisk nivå med både MD og landbruksdep. Dette henger sammen med statlige rammer for lokal fjellpolitikk. En politikk der både næringsutvikling og vern om villreinstammen er sentral.
- Arne Vinje ble bedt om å forberede et lite innlegg om dette temaet til AU-møtet 24. januar. Som en opptakt til et møte med MD og LD om problemstillingen.
- Kommunen må etter hvert vurdere og å gi forslag til yre arealgrenser for planen. Om det er ønsker og behov for å korrigere grensene i gjeldende plan. Kommunen mener dette vil bli sterkt påvirket av MDs holdninger til planens mulighetsrom. De vil vurdere dette etter at disse spørsmålene er drøftet med MD.
- Kommunen ønsker å bidra og gi de innspill som fylkesplanen etter hvert har behov for. De ber om å få tydelige og klare bestillinger/oppdrag fra prosjektleder for å kunne gi målrettede innspill til planprosessen etter som arbeidet går framover.
- Det er nødvendig med en lokal organisering av planspørsmål knyttet til Vinje. Kommunen ønsker å organisere det lokale arbeidet i samsvar med andre lokale prosesser.
- Grunneiere: God grunneierdialog er avgjørende for planarbeidet, men det meste av dette må skje lokalt. Etter forslag fra Dorthe vil Lars og Ellen forsøke å få berammet et møte med Hardangervidda Grunneierlag og fjellstyrene når grunneierlaget har sitt årlige møte i mars. Bla. for å orientere om organisering og grunneiermedvirkning. Dorthe orienterer oss om tid og sted.
- Ellen ber kommunen oversende oversikt over alle relevante lag og organisasjoner med interesser på Vinjes del av Vidda. Disse er alle aktuelle medlemmer i samarbeidsforumet.
- Det finnes en rekke lag og organisasjoner med interesser på vidda. Kommunen sender oversikt over de aktuelle i Vinje til Ellen.
- Dorthe vil være rådmannens primære kontaktperson for prosjektleder.
- Noen innspill fra styringsgruppeleder/prosjektleder:
 - Gjennomføring: 2008 - hovedfokus på planprogram, utredninger, datainnsamling. 2009 - hovedfokus på planprosesser og utarbeiding av selve planen. 2010 - høringer, bearbeidinger og sluttbehandling.
 - Fullfinansiering av prosjektet er fortsatt noe uklar. Styringsgruppa forventer at MD tar ca. 50% av kostnadene.
 - Vi ønsker møte med Vinjes planutvalg når vi har en skisse til planprogram. Vi kommer tilbake til tidspunkt.

Rollag kommune 28. januar

Til stede:

Fra Rollag: Steinar Berthelsen (ordfører), Gjermund Oterholt (teknisk sjef) og Hege Jaren (miljøkonsulent)

Fra fylkesdelplanprosjektet: Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

- Rollag har arbeidet mye og hatt tett dialog med fylkesmannen om villreinkorridoren mellom Vegglifjell og Ble i kommunedelplan for Vegglifjell. Denne grensen er nå trukket, og kommunen forventer at man gjennom Hardangervidda-planen vil følge opp denne avgrensningen og slik få langsiktig ro rundt spørsmålet. Det er fortsatt noe uklarheter knyttet til krav om buffersone utenfor denne korridoren.
- Det bør vurderes om det kan være hensiktsmessig å trekke den ytre plangrensen for Hardangervidda helt sør til Flesberg, bl.a. for å sikre sammenheng mot Blefjell-planen. Det er idag en smal sone mellom disse planene.
- Endelig ytre avgrensning av planområdet forventes å ta noe tid. I første omgang bør de være vide, og defineres som et "utredningsområde".
- Korridoren i Rollag er svært smal, og derfor konfliktfylt. Den er også et svært viktig turområde for hytteeiere og andre. Turistforeningens sti og løype går midt i denne. Skianlegget griper inn i den. Og det kjøres løyper i området. Rollag jobber med spenstige paner om skitunnel under korridoren, men her er fortsatt svært mye uavklart.
- Sti- og løypeplan for området er i slutfasen. Her legges det opp til et "manøvreringsreglement" der skiheis og løypekjøring skal stoppes hvis villreinen står sør for Lufsjå.
- Kommunen har fokus på at utviklingsområder nedenfor skianlegget (og utenfor korridoren) må øremerkes næringsutvikling og "varme" senger framfor hytter. For å skape arbeidsplasser og aktivitet i bygda. Det tenkes i størrelsesorden 1000 senger på sikt.
- Rollag har innført utbyggingsavtaler ved hytteutbygging som sikrer økonomi til fellesgoder. Dette er erfaringer som kan være interessante for de andre Hardangervidda-kommunene.
- Viktige innspill til fylkesdelplanen er kommunenes kommuneplaner/delplaner. Der man ikke har oppdaterte planer, bør kommunene gjennomføre lokale planprosesser som kan gi innspill til fylkesdelplanen. Kontakt mot grunneierne må også skje her.
- Hege blir kommunens administrative kontaktperson i planarbeidet.
- Hege sender Ellen følgende:
 - sti- og løypeplan for Vegglifjell (utkast)
 - mal/opplegg for utbyggingsavtaler
 - oversikt over interesseorganisasjoner og grunneierorganisasjoner i området

Nore og Uvdal kommune 11. februar

Til stede:

Fra Nore og Uvdal: Kirsten Gjestemoen Hovda (ordfører), Frank Pedersen (rådmann), Svein Erik Lund og Grete Blørstad.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

- Forankring: Prosjektet oppleves som i utgangspunktet godt forankret, da det har vært flere tidligere runder med oppstart av revidering av Hardangervidda Aust. Det forventes nå at denne nye oppstarten resulterer i et gjennomført planprosjekt. Formannskapet i N+U hadde noen innspill til forrige planprogram som Ellen fikk kopi av. Kan være et nyttig innspill til arbeidet med nytt planprogram.
- Fokus: Nore og Uvdal opplevde at planprogrammet ved oppstart av Hardangervidda Aust hadde for mye fokusert på villrein. Det forventes mer balanse mellom villrein og lokalsamfunnsutvikling i dette prosjektet.
- Villreinfakta: Nore og Uvdal ser det som svært viktig at den villreinkartleggingen, som Villreinsenteret nå gjennomfører, blir sjekket godt ut med lokalkompetansen. Dette er et fagområde med mange meninger og mye kunnskap i kommunene. Uten en slik utsjekk vil man lokalt ikke ha tillit til den endelige grensetrekkingen for leveområdene, og dermed heller ikke til planprosjektet. Ellen kommenterte at dette kartleggingsprosjektet ikke styres av planprosjektet, men at vi kan påvirke til at en grundig utsjekk blir gjennomført. Evt. selv gjennomføre dette.
- Plangrenser: Nore og Uvdals ønsker mht. ytre arealplangrenser vil være betinget av hvilke rammebetingelser departementet legger opp til. Hvordan balansere forholdet mellom "bruk og vern"? Den drøftingen prosjektet nå forsøker å få med politisk ledelse i MD er følgelig avgjørende for hvilke grenser kommunen vil ønske seg.
- Løpende informasjon fra AU: Nore og Uvdal har ingen representant i AU, men ønsker å følge prosessen tett. De ber om at innkallinger til, og referat fra, AU-møtene blir sendt både styringsgruppa som helhet og til postmottak i alle involverte kommuner. Ellen orienterte om at AU har bestemt at AU-møtereferater skal sendes til orientering til alle hovedaktørene i prosjektet (berørte kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn). Å utvide dette til innkallinger er etter all sannsynlighet uproblematisk.
- Ferdse i fjellet: Ellen orienterte om at det er aktuelt å bli med på et fellesprosjekt med Rondaneplanen og Setesdalsplanen for å styrke kunnskap om folks ferdsel/atferd ut fra reiselivsbedrifter. N+U mente turistforeningen har gjort en god del på dette ut fra turisthyttene inne i fjellet. Dette nye prosjektet skal evt. knyttes til atferd fra folk på mer tradisjonelle reiselivsbedrifter i randområdene. Generelt stilte N+U et stort spørsmål ved turistforeningens aktiviteter inne i Nasjonalparken og i villreinområdet, og mener det er en tendens til at deres aktiviteter er "fredet". Trolig bør dette også bli tema for drøfting i planprosessen framover.
- Kontaktperson: Grete blir kommunens administrative kontaktperson og medlem i den administrative gruppa. Hun oversender Ellen:
 - Relevante plankart som ikke er lett tilgjengelig på nettet.
 - Oversikt over lag og organisasjoner med interesser innenfor planområdet.
- Planfaglig merknader:
 - Kommunene må gjennomføre lokale prosesser for å få fram innspill til fylkesdelplanen. Omfang av dette vil påvirkes av hvor "ferske" kommuneplanene er.
 - Det er viktig at fylkesdelplanens sluttprodukt ikke er i konflikt med den enkelte kommunes kommuneplan, og at plangrepene mellom kommunene harmonerer.
 - Kjetil Heitmann som arbeidet med revisjon av forvaltningsplanen kan være en nyttig kontaktperson i vårt planarbeid.

Hol kommune 12. februar

Til stede:

Fra Hol: Erik Kaupang (ordfører), Lars-Ole Skogen (rådmann) og Kjell Mykkeltvedt (naturvernleder).
Fra fylkesdelplanprosjektet: Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

- Hol kommune har forventinger knyttet til bl.a. følgende i planarbeidet:
 - å sikre vinteråpen Rv 7 over Vidda. Mener vinterbeiter på nordsiden av vegen er ubetydelige. Men dette vil bli avklart gjennom den kartlegging som nå Villreinsenteret gjennomfører.
 - at hovedfokus vil være på randområdene mot bygdene, med fokus på bærekraftig samfunnsutvikling.
 - at planen skal avklare rammer for påbygg/utbedringer av eksisterende setre, buer og lignende og gi rammer for evt. vegspørsmål i LNF-områdene. Eventuelle nødvendige vurderinger av konsekvenser knyttet til dette bør inngå i planarbeidet. En samordning mellom kommunene og forutsigbarhet her bør etterstrebes.
 - det forventes at dette skal være en både verne- og bruksplan. Man stiller seg spørrende til hvilke rammer for bruk departementet vil gi. Og ser med interesse på et møte mellom styringsgruppas ledelse og MDs politiske ledelse.
 - det forventes at også blir satt søkelys på DNTs aktiviteter i fjellet. Da dette mer enn noe annet ligger innenfor viktige villreinområder.
- Hol kommune vil vurdere å rullere sin kommuneplan for sine fylkesdelplanområder som en samordnet prosess med fylkesdelplanarbeidet.
- Ytre plangrenser bør trekkes etter hvert som man har avklart spørsmål om grader av bruk og vern. Det bør påses på at denne planen møter "villreinplanen for Nordfjella". Dette kan innebære en utvidelse mot nord. Kommunene gir etter hvert et innspill på dette.
- Prosjektorganiseringen må være tydelig på roller, parter og ansvarsforhold. Kommunen understreket at interesseorganisasjoner må ha sin plass i referansegruppa, og ikke i styringsgruppe. Det ble advart mot at interesseorganisasjoner kan velge å nedprioritere referansegruppa, og heller jobbe direkte mot besluttsende organer.
- Kjell Mykkeltvedt er administrasjonens kontaktperson for plansekretariatet.
- Kjell oversender til Ellen:
 - Sti- og løypeplan
 - Aktuelle kommune- og kommunedelplaner, som ikke er lett tilgjengelig på nettet.
 - Oversikt over lokale lag og organisasjoner med interesser på Hardangervidda, som kan være aktuelle i referansegruppa.
- Ellen presiserte at vi så langt mulig ønsker å stille opp i møter kommunen når det er ønskelig sett fra Hols side, for å bidra til best mulig forankring.

Odda kommune 10. mars

Til stede:

Fra Odda kommune: Gard Folkvord (ordfører), Finn Kristoffersen (rådmann), Harald Jordal, Siv Eilertsen.

Fra fylkeskommunen: Magnar Lussand og Svein Heggelund.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal og Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

Hensikten med møtet var i første rekke å bli kjent med hverandre og opprette dialog for videre arbeid. For prosjektledelsen var et viktig formål å bli orientert om kommunens forventninger til planarbeidet og om hvor de største utfordringer og konflikter i denne kommunen ligger. Det ble også brukt en del tid på å orientere om og drøfte rammer for arbeidet.

Noen viktige momenter mht. rammer for arbeidet:

- Utgangspunktet er MDs bestillingsbrev der bruk og vern av Hardangervidda er presisert. Viktige premisser er at villreinstammens skal sikres for fremtiden, og at bygdene rundt vidda skal ha samfunnsutvikling og kunne bruke vidda. Det er usikkerhet knyttet til departementets rammer og intensjoner med "bruk og vern"-begrepet. Dette vil bli drøftet i et møte med politiske ledelse i MD.
- Skisser for organisering og gjennomføring/tidsplan ble presentert. Disse temaene vil også bli del av planprogrammet.
- En viktig forutsetning for å lykkes med denne fylkesdelplanen er lokal forankring. Selve planinnholdet må derfor baseres på innspill fra kommunene om den enkelte kommunes ønsker for forvaltning av sine arealer. Hvordan den enkelte kommune organiserer sitt lokale arbeid er opp til den enkelte. Lokalkunnskap om egne arealer og tradisjoner mht. bruk og forvaltning er viktig kunnskap inn i arbeidet.
- Lokale innspill skal søkes innarbeidet i den helhetlige fylkesdelplanen, selv om denne vil være mer grovmasket enn kommunenes planer. Det skal og må være sammenheng mellom plannivåene. Fylkesdelplanen har også en viktig rolle i å påse at de enkelte kommuners ønsker tilpasses og avveies mot hverandre og mot regionale og nasjonale hensyn.

Odda kommunes viktigste forventninger:

- Planen må sikre folk flest sine rettigheter til bruk i allmenningene som i dag.
- Ønsker aktiv bruk, og ikke sterkt vern, og en langsiktig og fornuftig forvaltning basert på de tradisjoner og lokalkunnskap man har og har hatt i Odda.

Annet som ble påpekt:

- Eiendomsforhold: Røldal statsallmenning og Ullensvang fjellstyre er dominerende, men det finnes også noen mindre private eiendommer.
- Odda ser ingen åpenbare konflikter mellom villreinen (leveområder, trekk og kalvingsområder) og bruksformer som veg og utbygging i Oddas deler av Vidda. Aktuelle trekkveiene er knyttet til tunneler. Kommunen vil vurdere nærmere om det er arealmessige konfliktpunkter og interessekonflikter knyttet til villrein og utbygging.
- Odda kommune vil vurdere hvilken ytre arealavgrensning av planen som er naturlig i denne kommunen.
- Det ble stilt spørsmål ved om denne planen vil berøre kraftutbygging. Det er i liten grad drøftet. Temaet vil trolig bli berørt, men vil ikke være et hovedfokus.
- Viktig å påse sammenhengen mot Setesdalsplanen.
- Rådmannens kontaktperson for sekretariatet vil for Odda være Svann Berglie, som er leder av teknisk forvaltning. Det ble understreket at fjellstyrene har mye kompetanse som også bør trekkes inn. Viktige navn her er Johnny Vikene og Magnus Solbakken.
- I det videre arbeidet kan det være aktuelt med eget vestlandsmøte for disse kommunene.

Ulvik kommune 10. mars

Til stede:

Fra Ulvik kommune: Mona Hellesnes (ordfører), Terje Syrstad og Jarle Grevstad.

Fra fylkeskommunen: Magnar Lussand og Svein Heggelund.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal og Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

Hensikten med møtet var i første rekke å bli kjent med hverandre og opprette dialog for videre arbeid. For prosjektledelsen var et viktig formål å bli orientert om kommunens forventninger til planarbeidet og om hvor de største utfordringer og konflikter i denne kommunen ligger. Det ble også brukt en del tid på å orientere om og drøfte rammer for arbeidet.

Noen viktige momenter mht. rammer for arbeidet:

- Utgangspunktet er MDs bestillingsbrev der bruk og vern av Hardangervidda er presisert. Viktige premisser er at villreinstammens skal sikres for fremtiden, og at bygdene rundt vidda skal ha samfunnsutvikling og kunne bruke vidda. Det er usikkerhet knyttet til departementets rammer og intensjoner med "bruk og vern"-begrepet. Dette vil bli drøftet i et møte med politisk sekretær i MD 4. april.
- Skisser for organisering og gjennomføring/tidsplan ble presentert. Disse temaene vil også bli del av planprogrammet.
- En viktig forutsetning for å lykkes med denne fylkesdelplanen er lokal forankring. Selve planinnholdet må derfor baseres på innspill fra kommunene om den enkelte kommunes ønsker for forvaltning av sine arealer. Hvordan den enkelte kommune organiserer sitt lokale arbeid er opp til den enkelte. Lokalkunnskap om egne arealer og tradisjoner mht. bruk og forvaltning er viktig kunnskap inn i arbeidet.
- Lokale innspill skal søkes innarbeidet i den helhetlige fylkesdelplanen, selv om denne vil være mer grovmasket enn kommunenes planer. Det skal og må være sammenheng mellom plannivåene. Fylkesdelplanen har også en viktig rolle i å påse at de enkelte kommuners ønsker tilpasses og avveies mot hverandre og mot regionale og nasjonale hensyn.

Ulvik kommunes viktigste forventninger:

- Ulvik har befolkningsnedgang. Ser på dette planarbeidet som en av flere muligheter til å sette fokus på utviklingsmuligheter i lokalsamfunnet.
- Ønsker en fremtidsrettet bruk- og vernplan, der naturverdiene sikres og mulighetene brukes/utvikles. Håper som ledd i dette å få parkert noen diskusjoner.

Annet som ble påpekt:

- Ulvik er i ferd med å starte rullering av kommuneplanen. Dette gir god anledning til å samkjøre dette med drøftingene om Ulviks ønsker og innspill til fylkesdelplanen.
- Viktig å påse at Hardangerviddaplanen møter planen for Nordfjella.
- Mye nasjonalpark og andre verneområder ved Finse (Hardangerjøkulen og Hallingskarven).
- Ulvik vil vurdere sitt innspill til ytre planavgrønsning.
- Det er lite hytter og lite spørsmål om hytteutvikling i Ulviks fjellområder.
- De viktige turistområdene og temaene som er aktuelle i forbindelse med Hardangerviddaplanen er:
 - Finse: Det meste av arealmessige spørsmål er her avklart gjennom egen kommunedelplan for fritidssamfunnet Finsebyen. Svært lite nybygg er her aktuelt, men en del påbygg og rammer for dette er viktig.
 - Rallarvegen, men også her er de fleste konfliktpunkt avklart gjennom tidligere prosesser. Men det er aktuelt å utvikle ny sykkelsti fra Hallingskeid til Osa, som sidegren til Rallarveien.
 - Kiting er et nytt tema som reiser en del spørsmål.
 - Annet: DNT og kvisting av skiløyper, motorisert ferdsel i utmark, hundespann.
 - Rv. 7. vinterbrøyting og tunneler for villreintrekk er et stort og viktig tema for Ulvik.
- Eiendomsforhold: mye allmenning, men også noe privateide arealer.
- Jarle Grevstad er administrasjonens kontaktperson inn i prosjektet.
- Vi som arbeider med fylkesdelplanen møter gjerne på møter i kommunen om det er ønskelig.

Ullensvang kommune 11. mars

Til stede:

Fra Ullensvang herad: Solfrid Borge (ordfører), Tone Tveito Eidnes (rådmann) og John Ove Rørnes (kommuneplanlegger).

Fra fylkeskommunen: Magnar Lussand og Svein Heggelund.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal og Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

Hensikten med møtet var i første rekke å bli kjent med hverandre og opprette dialog for videre arbeid. For prosjektledelsen var et viktig formål å bli orientert om kommunens forventninger til planarbeidet og om hvor de største utfordringer og konflikter i denne kommunen ligger. Det ble også brukt en del tid på å orientere om og drøfte rammer for arbeidet.

Noen viktige momenter mht. rammer for arbeidet:

- Utgangspunktet er MDs bestillingsbrev der bruk og vern av Hardangervidda er presisert. Viktige premisser er at villreinstammens skal sikres for fremtiden, og at bygdene rundt vidda skal ha samfunnsutvikling og kunne bruke vidda. Det er usikkerhet knyttet til departementets rammer og intensjoner med "bruk og vern"-begrepet. Dette vil bli drøftet i et møte med politisk sekretær i MD 4. april.
- Skisser for organisering og gjennomføring/tidsplan ble presentert. Disse temaene vil også bli del av planprogrammet.
- En viktig forutsetning for å lykkes med denne fylkesdelplanen er lokal forankring. Selve planinnholdet må derfor baseres på innspill fra kommunene om den enkelte kommunes ønsker for forvaltning av sine arealer. Hvordan den enkelte kommune organiserer sitt lokale arbeid er opp til den enkelte. Lokalkunnskap om egne arealer og tradisjoner mht. bruk og forvaltning er viktig kunnskap inn i arbeidet.
- Lokale innspill skal søkes innarbeidet i den helhetlige fylkesdelplanen, selv om denne vil være mer grovmasket enn kommunenes planer. Det skal og må være sammenheng mellom plannivåene. Fylkesdelplanen har også en viktig rolle i å påse at de enkelte kommuners ønsker tilpasses og avveies mot hverandre og mot regionale og nasjonale hensyn.

Ullensvang herads situasjon på Hardangervidda:

- Ullensvang har store arealer på Vidda, og svært mye nasjonalpark. Nasjonalparken går delvis helt "på kanten av" fjellet før det stuper i fjorden.
- Ullensvang har også en spesiell situasjon mht. at det her ikke finnes atkomst til fjellet i en kommune.
- Det er vanskelig å utvikle reiselivet knyttet til fjellet i dag, fordi det er lite tilgjengeleg. Noen hytter i dag ved Kinso.
- Eiendomsforhold: statsallmenning og en god del privat.
- Mange DNT-hytter i fjellet, som gir mange ferdselsårer og relativt mye ferdsel.

Viktige spørsmål og forventninger til planarbeidet:

- Vei mot fjellet ved Ystanes er ønskelig å drøfte i planen. Behovet er knyttet til et ønske om å åpne skiturmogigheter fra Ystanes og innover i fjellet.
- Småkraftverk og veg ved Bjordal, utfordring pga. vernet vassdrag.
- Rammer for påbygg og gjenreising av stølsbygg. Disse ligger i stor grad i nasjonalparken, og reguleres derved gjennom forvaltningsplanen. Men også noen utenfor, og interesse for å få vurdert rammer for disse.
- Motorisert ferdsel: Ny lov sees som en stor utfordring. Gjeldende fungerer godt, mens den nye vil gjøre nødvendig kjøring svært vanskelig. Ingen problemer med ulovlig kjøring i kommunen.
 - Generelt vanskelig å høste Vestvidda. Ønskelig å få sett på rammer for dette gjennom planen.

Annet:

- Kommuneplanen skal nå revideres, og dennes prosessen vil bli brukt i forhold til fylkesdelplanen.
- Ønsker informasjon om hva de andre 8 kommunene har tatt opp på sine kommunemøter. Dette vil bli fulgt opp av sekretariatet.
- Generelt en kommune preget av optimisme: flere større bedrifter, 3415 innbyggere og en viss vekst. God innflytting av unge mennesker.
- John Ove Rørnes er administrativ kontaktperson til planarbeidet.

Eidfjord kommune 11. mars

Til stede:

Fra Eidfjord kommune: Anved Johan Tveit (ordfører), Stig Stark-Johansen (rådmann), Katrine Myklatun og Helga Hillstad Hansen.

Fra fylkeskommunen: Magnar Lussand og Svein Heggelund.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal og Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

Hensikten med møtet var i første rekke å bli kjent med hverandre og opprette dialog for videre arbeid. For prosjektledelsen var et viktig formål å bli orientert om kommunens forventninger til planarbeidet og om hvor de største utfordringer og konflikter i denne kommunen ligger. Det ble også brukt en del tid på å orientere om og drøfte rammer for arbeidet.

Noen viktige momenter mht. rammer for arbeidet:

- Utgangspunktet er MDs bestillingsbrev der bruk og vern av Hardangervidda er presisert. Viktige premisser er at villreinstammens skal sikres for fremtiden, og at bygdene rundt vidda skal ha samfunnsutvikling og kunne bruke vidda. Det er usikkerhet knyttet til departementets rammer og intensjoner med "bruk og vern"-begrepet. Dette vil bli drøftet i et møte med politisk sekretær i MD 4. april.
- Skisser for organisering og gjennomføring/tidsplan ble presentert. Disse temaene vil også bli del av planprogrammet.
- En viktig forutsetning for å lykkes med denne fylkesdelplanen er lokal forankring. Selve planinnholdet må derfor baseres på innspill fra kommunene om den enkelte kommunes ønsker for forvaltning av sine arealer. Hvordan den enkelte kommune organiserer sitt lokale arbeid er opp til den enkelte. Lokalkunnskap om egne arealer og tradisjoner mht. bruk og forvaltning er viktig kunnskap inn i arbeidet.
- Lokale innspill skal søkes innarbeidet i den helhetlige fylkesdelplanen, selv om denne vil være mer grovmasket enn kommunenes planer. Det skal og må være sammenheng mellom plannivåene. Fylkesdelplanen har også en viktig rolle i å påse at de enkelte kommuners ønsker tilpasses og avveies mot hverandre og mot regionale og nasjonale hensyn.

Eidfjord kommunes situasjon og utfordringer på Hardangervidda:

- 60% av Eidfjord ligger i nasjonalpark eller andre verneområder.
- Planstatus: Har en kommuneplan fra 2002, med pågående revisjon og en kommunedelplan for Sysendalen fra 2005 . Det er innsigelser knyttet til
 - pga. antall hytter i Sysendalen. 2000 hytter (i dag 1500),
 - pga. alpinanlegg på nordsiden av Sysendalen opp i 1000 moh.
 - pga. rammer for bygging på stølene i områdene mot Vivali. Bygging på stølene dreier seg om påbygg og gjenreising og bruk av gamle rettigheter. Det er krav til maks.størrelser og byggeskikk/estetikk i planbestemmelsene.

Innsigelsene forventes avklart i løpet et år. Og vil følgelig avklares i forkant av fylkesdelplanprosessen.

- Det er ikke bygd vei til Vivali, og heller ikke konkrete ønsker om dette.
- Riksvei 7 og vinteråpen veg er svært viktig for Eidfjord. (Som i Hol kommune.) Mye utredningsarbeid knyttet til dette spørsmålet er gjort, men en konsekvensvurdering i regi av Vegvesenet ble stoppet. Trolig behov for å starte en dialog om dette og fylkesdelplanen med vegmyndighetene. Aktuelle temaer her er bla. villrein og trekkveger, miljøtunneler, brøytekanter og samfunnsmessig nytteverdi.
- Motorferdsel i utmark er ikke noe problemområde i Eidfjord. Ingen "rånekjøring". Men viktig med muligheter for å drifte turisthyttene. Statistikken for Eidfjord relativt høy fordi Ullensvang og Eidfjord sees i sammenheng.
- Relativt mange i kommunen er sysselsatt med å drifte turisthytter, private så vel som DNT-hytter. Vurderes som svært positivt for kommunen.
- Eidfjord er kraftkommune. Dette prosjektet vil i begrenset grad berøre vannkraftspørsmål.

Annet:

- Generelt om Eidfjord:
 - Ca. 900 innbyggere, men tallet er på vei opp.
 - Det jobbes aktivt for å få nederlednere til å etablere seg.
 - Cruiseskip legger nå, etter bygging av dypvannskai, til i Eidfjord. Målet er en båt daglig.
- Eidfjord har i dag svært lite landbruk.
- Gunnar Elnan er kommunens administrative kontaktperson i fylkesdelplanprosjektet.

Fylkesmannen i Buskerud – miljø - 29. januar

Til stede:

Øyvind Holm og Even Knutsen fra miljøvernavdelingen, og Ellen Korvald fra planprosjektet.

Hovedmomenter fra møtet:

- Miljøvernavdelingen mener MDs bestillingsbrev er tydelig på at villreinen i dette planprosjektet skal være er premissleverandør. Men at det også skal gis betydelig rom for samfunnsutvikling. Etter deres vurdering er villreinhensynet og villreinansvaret tydeligere i denne planen enn det var ved forrige generasjon plan. Ellen orienterte om at styringsgruppa og AU oppfatter dette som en mer samfunnsrettet plan enn den forrige, men at villrein selvsagt også skal ha en sentral plass.
- Fastsetting av ytre grenser blir en prosess der alle aktører må komme med innspill. Vide yttergrenser vil gi rom for mer fokus på lokalsamfunnsutvikling enn "trange" grenser.
- Det vil i planarbeidet være viktig å ha overordnet fokus på lokalisering og arealbruksformer. Lokalisering må ta hensyn til villreinens arealbehov, og bruksformer bør tilstrebe langsiktig nytteverdi for lokalsamfunnet. Trolig gir næringsarealer mulighet for mer bygdeutvikling enn hyttetomter.
- Miljøvernavdelingen er indirekte med i styringen gjennom at fylkesmannen er med i styringsgruppa og AU. Miljøvernavdelingen selv ønsker en tett dialog og være faglig støttespiller til sekretariatet. Miljøvernavdelingen i Buskerud har også en særstilling ved at de er faglig ansvarlig for villreinforvaltningen på hele Vidda, på vegne av alle de tre berørte fylkene.
- Kontaktpersoner i fylkesmannens stab er Øyvind Holm og Even Knutsen på miljøvernavdelingen. Trolig er Otto Galleberg kontaktperson på landbruksavdelingen. Øyvind koordinerer. Ellen tar kontakt med Otto for en prat i nær framtid.
- Vi ser ikke umiddelbart behov for et mer formelt møte der fylkesmannen selv deltar. Det kommer vi evt. tilbake til.
- Fylkesmannen oppgraderer seg på digitale kartsystemer, og kan kanskje være hjelpelig med karttekniske løsninger i prosjektarbeidet. Kirsti Høgevarde er kontaktperson på dette.
- USS, Utmarkkommunens sammenslutning, kan være en viktig kontakt.

Fylkesmannen i Telemark 6. februar

Til stede:

Fra Fylkesmannen: Kari Norheim Larsen, Morten Johannessen, Johan Aas, Odd Frydenlund Steen, Helge Nymoene, Kristin Bjerkeseth Vindvad og Øystein Vatnar.

Fra fylkesdelplanprosjektet: Lars Bjaadal og Ellen Korvald.

Hovedmomenter fra møtet:

- Fylkesmannen forventer at vi gjennom denne planen skal finne en riktig balanse mellom bruk og vern, der spesielt hensynet til villrein blir ivaretatt. Villreinen har fått en oppgradert status i nasjonal arealpolitikk gjennom VISA-rapporten og stortingsmeldinger om Regjeringens miljøvernpolitikk. Det påbegynte planprogrammet hadde for stor tyngde mot bruk, og var årsaken til at Fylkesmennene i Buskerud og Telemark trakk seg ut av planarbeidet.
- Fagavdelingene forventer å kunne bidra med faglige innspill fra sine fagområder og å bidra med å formidle statlig politikk på disse områdene. Bl.a. følgende innspill ble gitt i møtet:
 - Randområdene til Hardangervidda nasjonalpark er i areal like store som nasjonalparken, og en stor del blir brukt av villreinen eller har potensiale som leveområder. Randområdene er derfor langt på vei like viktige som de sentrale fjellområdene. Man forventer at planen vil ta stilling til tyngre utbygginger i randsonene, og at man også vil få ulik sonering med retningslinjer for landbruksbygg, næringsbygg og annen spredt bebyggelse i LNF-områdene mot fjellet.
 - fra landbrukets side ble produksjonsgrunnlaget og langsiktig næringsutvikling poengtert som en viktig premisse for fremtidig disponering av arealene. I drøftinger av arealdisponering bør man være bevisst forholdet næringsutvikling for lokalsamfunnet kontra enkeltgrunneieres tomteutvikling.
 - miljøsidene legger stor vekt på hensynet til villreinstammen, og det ansvar Norge her har.
 - det er ønskelig med bedre samordning mellom fylkesdelplanens føringer og kommunenes arealplaner
 - av hensyn til videre bruk av fylkesdelplanen etter vedtak bør den være så konkret som mulig. Samtidig er det grenser for hvor langt en fylkesplan kan gå i detaljer.
- Begrepet "bruk og vern" ble drøftet. Vernebegrepet gir ofte negative assosiasjoner. I denne planen er vernevedtakene gjort for lenge siden, og forvaltningsplan for nasjonalparken er nå under revidering. Vi skal nå drøfte ulike former for og grader av bruk av LNF-områdene. Så vel Landbruk, som Natur, og især villrein, og Friluftsliv skal ha sin plass. Vi bør kanskje lete etter et bedre begrep for denne intensjonen.
- Organisasjonsmodellen ble drøftet. Fylkesmannenes fagavdelinger vil ha en sentral rolle inn mot sekretariatet. Det er viktig med god involvering av grunneierinteressene. De fleste er godt organisert. Men noen svært store eiendommer er ikke organisert. Hvordan få disse godt nok inn i prosessen?
- Framdrift av planarbeidet: 2008 vil i stor grad brukes til å bli kjent med ulike aktører, til å utarbeide, høre og sluttbehandle planprogram, og til å innhente grunnlagsdata til planarbeidet. 2009 vil ha hovedfokus på å utarbeide selve planen og ha mye prosess rundt dette. Mens 2010 vil i stor grad gå med til høringer og sluttbehandling i fylkestingene. Dette er rent skjematisk, og forskyvninger vil nok lett skje. Framdrift vil også være betinget av konfliktpunkter og behov for avklaringer underveis. Ny plan- og bygningslov kan også påvirke.
- Miljøvernavdelingen pekte på en del konkrete steder og saker der de vil ha fokus:
 - For villrein er det viktig å finne gode løsninger følgende steder: Vegglifjell (smal korridor mot Ble), Lufsjåtangen, Skinnarbu/Møsvasstangen (viktig korridor mot Brattfjell/Vindeggen), Haukelisæter (kryssing mot Setesdalsheiene), Grungedalstangen har egen stemme som må ivaretas, og gjerdeproblematikk mellom Bordalsvatnet og Songevatnet.
 - Planutfordringer knyttet til hytteutvikling: Songa (ved dammen), Øvre Måna/Frøystul, Breisetdalen, Sandsetdalen og Hovin/Spjelset. Møsvatn, Kråmviki, Vågslid og Rauland er avklart i tidligere prosesser.
 - Lufsjåtangen: Har et betydelig potensiale som leveområde for villrein (vinterbeite) som i liten grad er i bruk i dag. Det er grunn til å tro at årsaken er menneskeskapte vandringshinder i området Småroi-Sønstevatn (veg, hytter, ferdsel med mer). Planen må ta opp første fase av en mulig restaurering i dette området gjennom utredning av potensiale, tiltak, finansiering og tilrettelegging. Prosjektskisse er utarbeidet av FM'ene –

oversendes. Det er overført 128 000 kr fra Fylkesmennen via villreinnmnda til FK Buskerud til dette. Er øremerket en restaureringsutredning. Annet om dette området:

- Tinn kommune har etter mekling lagt til rette for 5 erstatningstomter i Sandsetdalen beregnet på evt. hytter på fjellet som blir revet.
- kraftlinje ved Småroi er lagt i kabel av Tinn energi.
- De økonomiske rammer for prosjektet er foreløpig uavklart. Arbeidsutvalget (AU) ønsker å be MD om et større beløp enn det departementet så langt har signalisert. Det er aktuelt å be om et møte med politisk ledelse i MD for å drøfte både dette og "bruk og vern-problematikken".
- Det ble påpekt at det vil være viktig også å ha midler til oppfølgende forvaltningsoppgaver, etter planvedtak.
- Kontaktpersoner for Ellen er i første rekke Morten Johannessen på miljø og Åse Egeland på landbruk.

Hordaland 6. mars, fylkesmann og fylkeskommune

Til stede:

Gudrun Matisen og Svein Heggelund, Hordaland fylkeskommune
Jorunn Nesheim, Egil Hauge og Eva-Katrine Taule, Fylkesmannen i Hordaland
Lars Bjaadal og Ellen Korvald, fylkesdelplanen.

Hovedmomenter fra møtet:

Fylkesdelplan: For den vestlige delen av Hardangervidda har det så langt ikke utarbeidet noen fylkesdelplan. Dette har flere grunner, dels har ikke saken vært politisk moden, dels har hovedfokus vært på andre områder. Men det har vært aktuell problemstilling ved flere anledninger. De berørte kommunene har stort fokus på området.

Viktige fokusområder for Hordaland knyttet til Hardangervidda vil bla. være:

- Rv. 7 og vinterbrøytet veg. Tidligere planlagt konsekvensutredning ble ikke gjennomført.
- Hordaland arbeider med en fylkesdelplan for småkraft som også berører Hardangervidda
- Nedgang i folketallet i de berørte kommunene. Hvordan snu dette?
- Hyttebygging i stølsområdene
- Kobling mot forvaltningsplanen vurderes som viktig, selv om fylkesdelplanen primært er utenfor verneområdene

Egil Hauge tok opp særlige tema som han forventer inn i planen:

Tematisk: villrein og utvekslingskorridorer, fjelløkologiske verdier (rødlisterarter ut over villrein), landskapskonvensjonen og hva den betyr for dette området.

Områder: hyttebygging i Røldal, kraft i Valldal, Viveli/Hjølmo (hytter), vegspørsmål ved Viveli, Sysendammen og utbyggingskonflikter.

Tiltak: retningslinjer for byggeskikk, Rv. 7, stølssutbygging, energi/vannkraft/overføringslinjer, rammer for landbruk pluss, rammer for reiseliv (moderne former, løyper/skitrekk, turisthytter), retningslinjer for Forsvarets bruk av områdene.

Påpekte at det nå er gjennomført en omfattende kartlegging av bygninger innenfor alle verneområder på Hardangervidda. Påpekte også den kunnskapskilden forvaltningsplanen er. Trond Aalstad er her en god informant.

Andre spørsmål som ble luftet:

- Bør fylkesdelplanen ha en beskrivende del for å vise hva dette området er og representerer av kvaliteter?
- Hva betyr ny plan- og bygningslov? Bør tas opp i planprogrammet. Og kanskje på et seminar.
- Begrepet "bruk og vern": Hva mener vi med dette? Bør drøftes i planprogrammet.
- Hvordan sikre god kobling mot Setesdalsplanen?
- Hva menes med bygdeutvikling og de forventninger som MDs brev gir?
 - Planprogrammet bør ta inn
 - målformuleringer om verdier som skal sikres, og om bærekraft
 - omfang av konsekvensutredninger
 - drøfte indikatorer
 - drøfte behov for handlingsplan

Organisering: I drøfting av organisasjonsmodell for prosjektet ble SNO, fjelloppsyn og tilsynsutvalgene trukket fram som viktige aktører, i tillegg til de som alt er nevnt. Statsskog er en stor grunneier, som tidligere hadde forvaltningsoppgaver. Enighet om at vi trenger et organisasjonskart der alle aktører på Vidda tegnes inn.

Møteplan: Behov for møteplan ut året ble påpekt. Mange travle deltar i dette arbeidet.